

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΧΑΝΙΩΤΗ

Το Αιγαίο είναι κυρίαρχη παρουσία στη δουλειά της Δήμητρας Χανιώτη. Όχι ως θαλασσογραφία, αλλά ως κοιτίδα πολιτισμού, ως παράδοση και ως θλίψη για ένα κόσμο που χάνεται μέσα στη σύγχρονη αλλοτρίωση. Όλα ως ένα τραγούδι σεκόντο πίσω από εικαστικούς στίχους. Οι αρχαίες κολόνες, οι ακροπόλεις που επιστεγάζουν σκελετούς εγκαταλειμμένων βιομηχανικών κτιρίων, σφίγγες και άλλες περόμορφες μορφές, ειδώλια, αγαλματίδια, κόρες και μορφές από αρχαία αγγεία, το πάριο μάρμαρο, σε σύγχρονες επιγραφικές μορφές, όλα σ' ένα χρωματικό ταξίδι όπου διαπλέκονται το παρελθόν και η σύγχρονη αγωνία για το παρόν και το μέλλον. Τα αρχαιολογικά στοιχεία που συνεκφέρονται με σύγχρονες εικόνες του Αιγαίου είναι η δική της αποτύπωση της άγονης γραμμής, της έλλειψης ουσιαστικής πολιτιστικής υποδομής, που καλύπτεται πίσω από τουριστικοποιημένο παρελθόν. Πρόκειται για ένα βαθύ προβληματισμό γύρω από την αρχαιογνωστική επιφανειακή πρόσληψη του χώρου και την φολκλορική προσέγγιση του πρόσφατου παρελθόντος. Την πληθωρική παρουσίαση του αρχαίου πολιτισμού έρχεται να συμπληρώσει η υποδήλωση του κενού για τη λαϊκή παράδοση και ενός κόσμου που χάνεται με μια επίμονη χρήση ενός παραδοσιακού στοιχείου, της δαντέλλας, που υποδηλώνει το φίνο και το λεπτεπίλεπτο της παραδοσιακής τέχνης. Τη χρησιμοποιεί όχι ως ζωγραφισμένο μοτίβο, αλλά ως αυτούσιο υλικό, ενσωματωμένη έκφραση, που καταγράφει μ' ένα ιδιαίτερο τρόπο τον κυματισμό, της δικής της θάλασσας.

Η διαπλοκή των αρχαιοελληνικών με τα βιομηχανικά στοιχεία, τους εγκαταλελειμμένους κτιριακούς σκελετούς, υποδηλώνει τα προσωπικά της βιώματα, τη δική της ζωή που μοιράζεται ανάμεσα στην Αθήνα και το νησί της, που την ακολουθεί, όπου και να ταξιδέψει, ως θαλασσινή αύρα και πηγή έμπνευσης.

Γεννημένη στην Πάρο, με σπουδές στην ΑΣΚΤ, κοντά σε σημαντικούς δασκάλους όπως ο Ψυχοπαίδης, ο Σπηλιόπουλος, ο Μπαμπούσης και η Χατζησάββα, με πολλές διακρίσεις για τις επιδόσεις της και πολλές συμμετοχές σε ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, παρουσιάζει για πρώτη φορά τη δουλειά της σε ατομική έκθεση. Ο Σεφέρης έγραφε ότι «τα ποιήματα μου είναι στενά δεμένα με τα πράγματα που είδα και έζησα», για να δηλώσει το βιωματικό

χαρακτήρα της τέχνης του. Η ίδια βιωματική πρόσληψη χαρακτηρίζει τα έργα της Δήμητρας Χανιώτη. Είναι η βιωμένη αποτύπωση των εμπειριών της. Είναι η Πάρος των παιδικών της χρόνων, οι σπουδές και η ζωή της στην Αθήνα, τα ταξίδια της. Μα πάνω απ' όλα είναι η αύρα του Αιγαίου, μια νότα δημιουργικής δροσιάς. Μπροστά από κάθε έργο της μπορείς να ψιθυρίσεις στίχους του Σεφέρη και του Ελύτη.

*Είναι παλιό το λιμάνι, δεν μπορώ πια να περιμένω
Ούτε το φίλο που έφυγε στο νησί με τα πεύκα
Ούτε το φίλο που έφυγε στο νησί με τα πλατάνια
Ούτε το φίλο που έφυγε για τ' ανοιχτά.
Χαϊδεύω τα σκουριασμένα κανόνια, χαϊδεύω τα κουπιά
Να ζωντανέψει το κορμί μου και ν' αποφασίσει*

Μέσα από τους Σεφερικούς στίχους διαβάζει κανείς το δικό της, το εικαστικό της, μυθιστόρημα, άλλοτε γεμάτο νοσταλγία για τον κόσμο που έφυγε κι' άλλοτε γεμάτο αγωνία για τον κόσμο που έρχεται. Συνακόλουθα ο ποιητής του Αιγαίου, ο Ελύτης φαίνεται να εμπνέει όλη της τη δουλειά:

*Ο έρωτας
Το αρχιπέλαγος
Κι' η πλώρα των αφρών του
Κι' οι γλάροι των ονείρων του
Στο πιο ψηλό κατάρτι του ο ναύτης ανεμίζει
Ένα τραγούδι.*

Πραγματικά κάθε πίνακας της μοιάζει να λέει ένα τραγούδι, ένα παραμύθι, μια ιστορία. Ξανακοιτάζω τα έργα της: συνθέσεις όπου οι βραχονησίδες μπλέκονται με τα κεντημένα μοτίβα, τα τοπία με τις αντιστραμμένες ακροπόλεις και τους ζοφερούς βιομηχανικούς σκελετούς, τα εφιαλτικά μπαλονομανίταρα, τα ρόδινα κεντητά ακρογιάλια, τη πεσμένη Γοργώ, τη σπασμένη Νίκη, τις κόρες που μετακόμισαν από το Ερέχθειο και βυθίζονται στα κύματα του Αιγαίου, το αγκαθερό ανεστραμμένο κατάρτι, το ειδώλιο που ατενίζει εναγώνια, καταπρόσωπο, κεντημένη παράδοση, τις φωτογραφίες των διαπλεκόμενων. Μέσα στα αρχαιογνωστικά της μοτίβα, που επικαλύπτονται όλα από ένα στρώμα αγωνίας, μια αδιόρατη θλίψη που

διαχέεται παντού για να συναντήσει εστίες ελπίδας, που ξεπηδούν μέσα από το έντονο κόκκινο και τις πινελιές του πράσινου και του γαλάζιου. Έργα, φτυαριές μέσα στις Ιστορίες τα χρώματα, για να παραλλάξω λίγο το στίχο του ποιητή.

Δεν είμαι τεχνοκρατικός. Τα έργα της Δήμητρας Χανιώτη μου έδωσαν την ευκαιρία μιας όμορφης περιδιάβασης. Ταξίδεψα νοερά μαζί της και νομίζω πως γι' αυτή την έκθεση την άκουσα να ψιθυρίζει, μαζί με τον Ελύτη,

*Έφερα τη ζωή μου ως εδώ
Στο σημάδι ετούτο που παλεύει
Πάντα κοντά στη θάλασσα.*

*Γιώργος Γεωργής
Πρώην Πρέσβης της Κύπρου στην Ελλάδα
Αν. Καθηγητής Πανεπιστημίου Κύπρου*